

ข้อมูลสถานการณ์ตลาดข้าวเชิงลึกในประเทศจีน

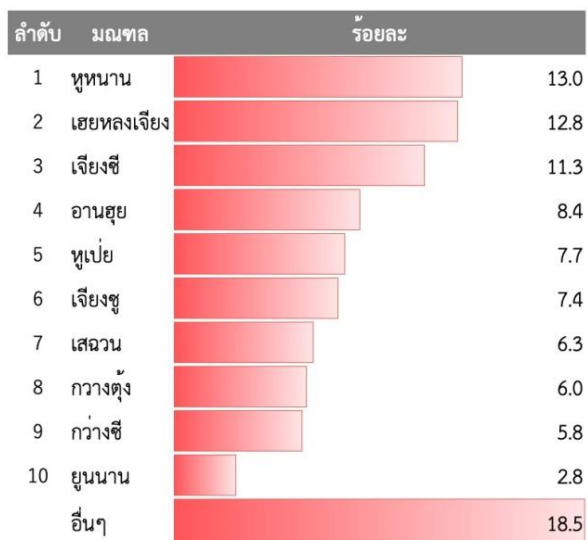
1. ภาพรวมสถานการณ์ตลาดข้าวของจีนในปัจจุบัน

1.1 การเพาะปลูกข้าวของจีน

ข้าวเป็นหนึ่งในอาหารหลักของชาวจีน โดยเฉพาะชาวจีนในภาคใต้ และเกือบทุกภูมิภาคของจีนสามารถปลูกข้าวได้ โดยสามารถปลูกข้าวได้ปีละ 1 – 3 ครั้ง ซึ่งจะขึ้นกับเงื่อนไขทางภูมิศาสตร์และดินฟ้าอากาศของแต่ละภูมิภาค โดยภาคใต้ของจีนส่วนใหญ่สามารถปลูกปีละ 2 ครั้ง (สำหรับบางพื้นที่ของมณฑลไห่หนาน สามารถปลูกปีละ 3 ครั้ง) สำหรับภาคเหนือปลูกได้ปีละ 1 ครั้ง ปัจจุบัน จีนมี 6 แหล่งปลูกข้าวหลัก ประกอบด้วย แหล่งปลูกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก กลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง ภาคใต้ และเขตที่ราบสูงยูนนานและก๊วยโจว อย่างไรก็ตาม พื้นที่ปลูกข้าวของจีนยังคงเน้นมณฑลเฮยหลงเจียง มณฑลเจียงซู มณฑลหูหนาน มณฑลหูเป่ย์ มณฑลเจียงซี มณฑลเสฉวน และมณฑลอานฮุยเป็นหลัก โดยพื้นที่ปลูกและผลผลิตข้าวในมณฑลดังกล่าวมากกว่าร้อยละ 60 ของทั้งประเทศจีน

สำนักงานสถิติแห่งชาติจีน เผยสถิติพื้นที่ปลูกข้าวทั่วประเทศปี 2564 ว่าอยู่ที่ประมาณ 187 ล้านไร่ ลดลงร้อยละ 0.5 และมีกำลังการผลิต 212.84 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5

พื้นที่การปลูกข้าวในแต่ละมณฑลของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563

แหล่งข้อมูล: สำนักงานสถิติแห่งชาติจีน, <https://data.stats.gov.cn/>

พื้นที่การปลูกข้าวในแต่ละภาคของประเทศไทยปี พ.ศ. 2564

ลำดับ	เขตพื้นที่	ร้อยละ
1	ภาคใต้	22
2	ภาคกลาง	59
3	ภาคตะวันออกเฉียงใต้	6
4	ภาคเหนือ	3
5	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9
6	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1

แหล่งข้อมูล: สำนักงานสถิติแห่งชาติจีน, <https://data.stats.gov.cn/>

ข้าวที่ปลูกในจีน แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ข้าวเมล็ดยาว (ข้าวอินดิกา: Indica rice) และข้าวเมล็ดสั้น-ปานกลาง (ข้าวจาปอนิกา : Japonica Rice) โดยข้าวที่ปลูกในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นข้าวเมล็ดสั้น และเมื่อหุงสุกเมล็ดข้าวจะมีความเหนียว ส่วนข้าวที่ปลูกทางภาคใต้ของจีน โดยเฉพาะบริเวณแม่น้ำแยงซี และสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเพิร์ล (หรือแม่น้ำจูเจียง) ลักษณะเมล็ดข้าวยาวรี เมื่อหุงสุกเมล็ดข้าวมีกลิ่นหอมและนุ่ม

ข้าวสายพันธุ์จาпонิกา (Japonica)

ข้าวสายพันธุ์อินดิกา (Indica)

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีประชากรมหาศาลถึง 1,400 ล้านคน ขณะเดียวกัน เป็นประเทศผลิตและบริโภคข้าวที่ใหญ่ที่สุดของโลก โดยระหว่างปี 2553 – 2558 พื้นที่ปลูกข้าวของจีนได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อปี 2559 พื้นที่ปลูกข้าวมีแนวโน้มลดลง โดยปี 2561 ลดลงอย่างเห็นได้ชัดโดยได้ลดลงจาก 30.747 ล้านเฮกตาร์ของปี 2560 เหลือ 30.189 ล้านเฮกตาร์ ปี 2562 พื้นที่ปลูกข้าวของจีนรวมเป็นประมาณ 29.69 ล้านเฮกตาร์ (เท่ากับประมาณ 185.56 ล้านไร่) ลดลงร้อยละ 1.6 สำหรับปี 2563 พื้นที่ปลูกข้าวของจีนรวมเป็นประมาณ 30.075 ล้านเฮกตาร์ (เท่ากับประมาณ 187.96 ล้านไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2

สำนักงานสถิติแห่งชาติจีนประกาศสถิติพื้นที่การเพาะปลูกข้าว และปริมาณการผลิตข้าวในจีนปี 2564 พบว่า จีนมีพื้นที่การเพาะปลูกข้าวจำนวน 29.921 ล้านเฮกตาร์ (เท่ากับ 187.006 ล้านไร่) ลดลง 0.154 ล้านเฮกตาร์ ลดลงร้อยละ 0.5 โดยสามารถผลิตข้าวได้ต่อหน่วยอยู่ที่ 7,113 กิโลกรัม/เฮกตาร์ สำหรับปริมาณข้าวที่ผลิตได้ คิดเป็น 212.84 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 0.98 ล้านตัน โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 ซึ่งถึงแม้พื้นที่เพาะปลูกข้าวของจีนจะลดลง แต่ปริมาณการผลิตข้าวเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงอุปทานข้าวในตลาดจีนปี 2564 เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคชาวจีน

ถึงแม้ว่าขนาดพื้นที่เพาะปลูกข้าวของจีนจะมีเสถียรภาพ แต่เนื่องจากผลกระทบทางด้านราคา สภาพภูมิอากาศ วิธีการเพาะปลูก การเพาะปลูกแยกเดี่ยวและการต่อต้านโรค เป็นต้น จึงทำให้โครงสร้างการเพาะปลูกข้าวในแต่ละพื้นที่ของจีนเกิดความเปลี่ยนแปลง ประกอบกับ นับตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมา จีนได้ปรับนโยบายรับซื้อข้าวราคาขั้นต่ำ ส่งผลให้โครงสร้างการเพาะปลูกข้าวในพื้นที่สำคัญของจีนเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตลอดระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา พื้นที่สำคัญต่างๆ ได้พัฒนาสายพันธุ์ข้าวให้มีความหลากหลายขึ้น และมีโครงสร้างที่สมดุลมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากพื้นที่เพาะปลูกข้าวสายพันธุ์จาпонิกาเป็นหลักจะพบว่า โครงสร้างการเพาะปลูกข้าวในระยะเวลา 5 ปีได้เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

พื้นที่	สายพันธุ์ข้าว				
	2559	2560	2561	2562	2563
มณฑลเฮยหลงเจียง	ข้าวเม็ดยาว ครองสัดส่วนมาก	ข้าวเม็ดยาว ตัวลงเล็กน้อย ข้าว	ข้าวเม็ดยาว ขยายตัวขึ้นอย่าง	ข้าวเม็ดยาว ตัวลง ข้าวหอมด้าว	ข้าวเม็ดยาว ข้าวหอมด้าวฮาวาด

พื้นที่	สายพันธุ์ข้าว				
	2559	2560	2561	2562	2563
	สุต ข้าวเม็ดยาว ครองสัดส่วนค่อนข้างต่ำ และข้าวเหนียวขยายตัวขึ้นเล็กน้อย	เม็ดยาวขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง และข้าวเหนียวขยายตัวขึ้นอย่างชัดเจน	ต่อเนื่อง ข้าวสายพันธุ์อื่นขยายตัวขึ้นเล็กน้อย ข้าวเม็ดยาวกล่มสั้นและข้าวเหนียวหดตัวลง	ฮวาและข้าวสายพันธุ์อื่นที่คล้ายข้าวหอมด้าวฮวาขยายตัวขึ้น ข้าวเม็ดยาวและข้าวเหนียวขยายตัวขึ้นเล็กน้อย	ตัวลง ข้าวเม็ดยาวและข้าวเหนียวขยายตัวขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
มณฑลจีหลิน	ปลูกข้าวซูปเปอร์เป็นหลัก ปลูกข้าวขาวโปเจิง 8 จำนวนน้อย	ปลูกข้าวซูปเปอร์เป็นหลัก ปลูกข้าวขาวโปเจิง 8 จำนวนน้อย	ปลูกข้าวซูปเปอร์เป็นหลัก ปลูกข้าวขาวโปเจิง 8 ข้าวจีหงหมายเลข 6 และข้าวหอมด้าวฮวาจำนวนน้อย	พื้นที่เพาะปลูกข้าวซูปเปอร์ลดน้อยลง พื้นที่เพาะปลูกข้าวจีหงหมายเลข 6 และข้าวหอมด้าวฮวาเพิ่มขึ้น	พื้นที่เพาะปลูกข้าวซูปเปอร์มีความเสถียร พื้นที่เพาะปลูกข้าวจีหงหมายเลข 6 เพิ่มขึ้น และข้าวหอมด้าวฮวาลดลง
มณฑลเหลียวหนิง	ปลูกข้าวเหลียวซิงและเหยียนฟงมีความเสถียร การจัดการเพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ที่มีความเสถียร	ปลูกข้าวเหลียวซิงและเหยียนฟงมีความเสถียร การจัดการเพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ที่มีความเสถียร	ปลูกข้าวเหลียวซิงและเหยียนฟงมีความเสถียร การจัดการเพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ที่มีความเสถียร	ปลูกข้าวเหลียวซิงและเหยียนฟงมีความเสถียร การจัดการเพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ที่มีความเสถียร	การเพาะปลูกข้าวเหลียวซิงและเหยียนฟงมีความเสถียร การจัดการเพาะปลูกในแต่ละพื้นที่ที่มีความเสถียร
มณฑลเจียงซู	ปลูกข้าวจำจิงและฮวายด้าว 5 เป็นหลัก ปลูกข้าวเกรตพีร์มีน้อยมาก	ข้าวจำจิงและฮวายด้าว 5 ลดลง และปลูกข้าวหนานจิง 9108 ในปริมาณน้อย	ปลูกข้าวฮวายด้าว 5 เป็นหลัก ปลูกข้าวจำจิงและหนานจิงลดลง	พื้นที่เพาะปลูกข้าวฮวายด้าว 5 ลดลง การเพาะปลูกข้าวจำจิงน้อยมาก การเพาะปลูกข้าวหนานจิงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และข้าวเหนียวขยายตัวขึ้นเล็กน้อย	การเพาะปลูกข้าวฮวายด้าว 5 แล้ว ข้าวหนานจิงเกือบจะครองสัดส่วนอย่างละร้อยละ 50 และมีการเพาะปลูกข้าวเหนียวในปริมาณน้อย

สำหรับปี 2564 โครงสร้างการเพาะปลูกข้าวในแหล่งเพาะปลูกหลักของจีนยังคงเหมือนกับปี 2563 มีเพียงพื้นที่ส่วนน้อยที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างโดยเริ่มหันไปปลูกข้าวโพดแทนข้าวส่วนหนึ่ง ซึ่งจีนยังคงพยายามผลักดันให้เกษตรกรชาวจีนทำการเพาะปลูกข้าว 2 ฤดู โดยราคารับซื้อขั้นต่ำของข้าวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ดังนี้

- ข้าวขั้นต่ำของข้าวอินดิกาที่เก็บเกี่ยวในระยะแรก อยู่ที่ 2.44 หยวน/กิโลกรัม (เพิ่มขึ้น 0.02 หยวน/กิโลกรัม)

- ข้าวอินดิกาที่เก็บเกี่ยวในระยะกลาง-หลัง อยู่ที่ 2.56 หยวน/กิโลกรัม (เพิ่มขึ้น 0.02 หยวน/กิโลกรัม)

- ข้าวจาปอนิกา 2.6 หยวน/กิโลกรัม (ราคาคงที่เท่าเดิม)

ในขณะเดียวกัน ช่วงวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2564 ศูนย์การค้าธัญพืชแห่งชาติจีน (The National Grain Trade Center) ประมูลข้าวสำรองในประเทศจำนวน 66.54 ล้านตัน โดยประมูลได้ 5.42 ล้านตัน และมีอัตราการประมูลสำเร็จเพียงร้อยละ 8.15 ลดลงจากร้อยละ 68.5 เมื่อเทียบกับปีที่แล้ว

นอกจากนี้ จีนพยายามผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์จากข้าว เพื่อพัฒนาคุณภาพข้าวและแบรนด์สินค้าข้าว ในด้านของชนิดพันธุ์ข้าว เน้นพัฒนาคุณภาพของเขตที่ผลิตข้าว พัฒนาอุปทานข้าวให้อยู่ในระดับคงที่ และพัฒนาสายพันธุ์ข้าวให้สามารถต้านทานต่อโรคและแมลงได้ ในด้านการตลาดข้าว ผลักดันให้ผลิตภัณฑ์ข้าวมีความหอม อร่อย สดใหม่ มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคชาวจีน โดยจะขยายการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายมากขึ้น ตั้งแต่ตลาดค้าส่ง ซูเปอร์มาร์เก็ต ไปจนถึงร้านค้าแพลตฟอร์มออนไลน์

ราคาข้าวในตลาดจีนปี 2563 มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยรวมแล้วอยู่ในช่วงราคาที่สมเหตุสมผล โดยสิ้นปี 2563 ซึ่งตรงกับช่วงเทศกาลปีใหม่ ต่อไปจนถึงเทศกาลตรุษจีน (เทศกาลปีใหม่จีน) ทำให้ราคาข้าวในตลาดปรับตัวสูงขึ้น ขณะที่ในปี 2564 การซื้อขายข้าวในตลาดยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ปริมาณการซื้อขายข้าวเมล็ดสั้นในภาพรวมยังคงมีไม่มากนักเนื่องจากอยู่ในช่วงนอกฤดูการบริโภค เป็นช่วงปิดภาคการศึกษา และโรงงานต่างรอซื้อข้าวที่เก็บเกี่ยวช่วงกลางปีเข้าโกดัง รวมถึงช่วงนี้อากาศร้อนและมีฝนตกชุกในหลายพื้นที่ ไม่เอื้อต่อการเก็บรักษาข้าว ทำให้โรงสี/ โรงงานชะลอการรับซื้อ ทำให้ราคาข้าวเมล็ดสั้นที่ผลิตทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีนในหลายพื้นที่ยังคงทรงตัวและอ่อนตัวลงเล็กน้อย ผลผลิตในทุ่งนาของเกษตรกรยังขายออกไปได้ไม่มากนัก ในบางพื้นที่ราคาข้าวลดลงเหลือเพียง 2.3 หยวน/กิโลกรัม

1.2 การส่งออกข้าวของจีน

ในปี 2563 จีนลดการส่งออกข้าวเพื่อรักษาความเสถียรภาพของอุปทานข้าวในประเทศ โดยจีนส่งออกข้าวทั้งปี 2563 คิดเป็นปริมาณ 2,304,487 ตัน หดตัวร้อยละ 16.13 (YoY) ขณะที่ปี 2564 จีนมีแนวโน้มที่จะส่งออกข้าวเพิ่มมากขึ้น โดยมีปริมาณส่งออกข้าวทั้งปี 2564 คิดเป็น 2,447,886 ตัน ขยายตัวร้อยละ 6.22 (YoY)

จีนส่งออกข้าวไปทั่วโลก ปี 2560 - 2564

ปี	ปริมาณการส่งออก (ตัน)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านเหรียญ สหรัฐฯ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2560	1,196,821	203.01	596.79	70.05
2561	2,089,124	74.56	887.31	48.68
2562	2,747,559	31.52	1,058.98	19.35
2563	2,304,487	-16.13	916.64	-13.44
2564	2,447,886	6.22	1,035.65	12.98

แหล่งข้อมูล: Global Trade Atlas

หลายปีมานี้จีนได้ขยายการส่งออกข้าวเพื่อปรับปรุงโครงสร้างของราคาข้าวในประเทศให้เป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น โดยในปี 2564 ตลาดส่งออก 10 อันดับแรกของจีนดังนี้

ตลาดส่งออกข้าว 10 อันดับแรกของจีน ปี 2564

ลำดับ	ประเทศ/ เขตส่งออกข้าว	ปริมาณการส่งออก (ตัน)	มูลค่าส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ)
1	เกาหลีใต้	226,094	186.80
2	อียิปต์	250,000	80.12
3	ปาปัวนิวกินี	148,292	54.82
4	เชียร์ราลีโอน	189,500	54.71
5	ญี่ปุ่น	61,560	54.17
6	โกตดิวัวร์	168,040	49.87
7	ฟิลิปปินส์	28,046	48.03
8	กินี	146,985	44.13
9	แคเมอรูน	144,000	40.62
10	ไนเจอร์	140,000	38.68

แหล่งข้อมูล: Global Trade Atlas

1.3 การนำเข้าข้าวของจีน

ในปี 2563 จีนนำเข้าข้าวทั้งสิ้น 2,911,464 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 1,459.34 ล้านเหรียญสหรัฐ ขยายตัวร้อยละ 1,692 (YoY) ขณะที่ปี 2564 จีนนำเข้าข้าวจากต่างประเทศรวม 4,926,172 ตัน ขยายตัวร้อยละ 69.20 (YoY)

จีนนำเข้าข้าวจากทั่วโลกปี 2560 – 2564

ปี	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2560	3,992,489	12.96	1,828.31	15.25
2561	3,035,496	-23.97	1,599.66	-12.51
2562	2,503,685	-17.52	1,253.72	-21.63
2563	2,911,464	16.29	1,459.34	16.40
2564	4,926,172	69.20	2,188,244	49.95

แหล่งข้อมูล: Global Trade Atlas

จากสถิติของปี 2563 จีนนำเข้าจากไทยอันดับที่ 3 ซึ่งปริมาณนำเข้ารวม 324,642 ตัน และมูลค่านำเข้าคิดเป็น 212.32 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยถูกแซงหน้าโดยเวียดนาม และเมียนมา ที่มีปริมาณนำเข้ามากกว่าไทยถึง 2 – 3 เท่า ซึ่งอาจมีสาเหตุหลักมาจากราคาข้าวของเวียดนามและเมียนมาที่ต่ำกว่าเป็นสำคัญ

ตลาดนำเข้าข้าว 10 อันดับแรกของจีน ปี 2563

ลำดับ	ประเทศ/ เขตส่งออกข้าว	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)	มูลค่านำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการขยายตัวของ มูลค่านำเข้า (ร้อยละ)
1	เวียดนาม	787,313	451.87	87.70
2	เมียนมา	911,479	324.10	59.16
3	ไทย	324,642	212.32	-29.91
4	ปากีสถาน	474,814	187.33	-20.24
5	กัมพูชา	232,787	158.44	-7.63
6	ลาว	75,281	52.27	50.31
7	ไต้หวัน	99,992	38.43	111.28
8	ญี่ปุ่น	945	2.93	-17.99
9	อินเดีย	3,878	1.47	184.92
10	รัสเซีย	269	0.07	-54.53

แหล่งข้อมูล: Global Trade Atlas

ปี 2563 จีนนำเข้าข้าวทั้งสิ้น 2,911,464 ตัน คิดเป็นมูลค่า 1,459.34 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 16.29 (YoY) ขณะที่ปี 2564 จีนนำเข้าข้าวทั้งสิ้น 4,926,172 ตัน คิดเป็นมูลค่า 2,188,244 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 49.95 (YoY) โดยเวียดนามยังคงเป็นผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่ที่สุดของจีน โดยปริมาณการส่งออกข้าวมาจีนรวมเป็น 1,076,197 ตัน คิดเป็นมูลค่า 535.49 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.50 (YoY) รองลงมาคือ ปากีสถาน อินเดีย ไทย และเมียนมา ตามลำดับ

ตลาดนำเข้าข้าว 10 อันดับแรกของจีน ปี 2564

ลำดับ	ประเทศ/ เขตส่งออกข้าว	ปริมาณการนำเข้า (ตัน)	มูลค่านำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการขยายตัวของ มูลค่านำเข้า (ร้อยละ)
1	เวียดนาม	1,076,197	535.49	18.50
2	ปากีสถาน	962,039	399.03	113.01
3	อินเดีย	1,090,984	373.04	>9,999
4	ไทย	600,015	340.19	40.39
5	เมียนมา	795,998	297.96	-8.06
6	กัมพูชา	301,365	192.34	21.40
7	ไต้หวัน	70,129	31.57	-17.84
8	ลาว	28,612	16.21	-68.99
9	ญี่ปุ่น	619	2.23	-23.69
10	อิตาลี	76,153	0.09	>9,999

แหล่งข้อมูล: Global Trade Atlas

ราคาข้าวไทยที่สูงกว่าคู่ค้ารายอื่น เช่น ปากีสถานและเวียดนาม ส่งผลให้การนำเข้าข้าวไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี 2564 จีนนำเข้าข้าวจากไทยเพิ่มมากขึ้น โดยมีปริมาณรวมทั้งหมด 600,015 ตัน ขยายตัวร้อยละ 84.82 (YoY) คิดเป็นมูลค่า 340.19 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 40.39 (YoY)

โดยการนำเข้าข้าวไทยส่วนใหญ่ผ่านด่านในมณฑลกว่างตุงและกระจายไปยังตลาดทั่วประเทศจีน ตามสถิติการนำเข้าข้าวไทยของมณฑลกว่างตุงมีส่วนเกินร้อยละ 80 ของการนำเข้าข้าวจากไทยทั้งหมดของจีน เนื่องจากผู้นำเข้าที่ได้โควตานำเข้าข้าวส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในเมืองกว่างโจว และเมืองเซินเจิ้นเป็นหลัก

จีนนำเข้าข้าวจากประเทศไทย ปี 2560 - 2564

ปี	ปริมาณการนำเข้า(ตัน)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)
2560	1,116,981	20.31	544.52	17.81
2561	899,237	-19.49	508.37	-6.64
2562	526,656	-41.43	345.72	-31.99
2563	324,642	-38.36	212.32	-29.91
2564	600,015	84.82	340.19	40.39

แหล่งข้อมูล: Global Trade Atlas

1.5 ราคาข้าวในตลาดจีน (เดือนมกราคม 2565)

ราคาข้าวหอมมะลิไทยยอดนิยมที่วางจำหน่ายในร้านค้าออนไลน์ (บรรจุจากไทย)

รูปภาพสินค้า	ยี่ห้อ	น้ำหนัก	ราคา
	สนามหลวง	5 กก.	108 หยวน

รูปภาพสินค้า	ยี่ห้อ	น้ำหนัก	ราคา
	Ko-Ko	10 กก.	179.90 หยวน
	Banjaron	10 กก.	139.90 หยวน
	Fu Lin Men	5 กก.	99.90 หยวน
	แม่น้ำเจ้าพระยา	10 กก.	128.00 หยวน
	W's Granary	10 กก.	134.90 - 139.90 หยวน

รูปภาพสินค้า	ยี่ห้อ	น้ำหนัก	ราคา
	Uthai King Wheel	10 กก.	198 หยวน

แหล่งข้อมูล: <https://maidelong.tmall.com/>

ราคาข้าวจากประเทศอื่นๆ ที่วางจำหน่ายในร้านค้าออนไลน์ของจีน

รูปภาพสินค้า	ยี่ห้อ	น้ำหนัก	ราคา
	APSARA (ข้าวกัมพูชา)	10 กก.	145.8 หยวน
	APSARA (ข้าวกัมพูชา)	5 กก.	59 หยวน

รูปภาพสินค้า	ยี่ห้อ	น้ำหนัก	ราคา
	JA (ข้าวญี่ปุ่น)	2 กก.	128 - 158 หยวน
	KoKo (ข้าวกัมพูชา)	10 กก.	98.8 หยวน

แหล่งข้อมูล: <https://maidelong.tmall.com/>

2. นโยบาย กฎระเบียบ มาตรการและขั้นตอนการนำเข้าข้าว

2.1 เงื่อนไขในการนำเข้าสินค้าข้าวจากประเทศไทย

ประเภทข้าวที่ประเทศจีนอนุญาตให้ส่งออกมายังจีน : ข้าวกล้อง ข้าวขาว ปลายข้าว
การนำเข้ามีเงื่อนไข ดังนี้

2.1.1 ผู้นำเข้าจะต้องมีใบอนุญาตในการนำเข้าธัญพืชหรือสินค้าด้านการเกษตร

2.1.2 ผู้ส่งออกต้องอยู่ในรายชื่อการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและแปรรูปข้าวเพื่อส่งออกไป

สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยจำนวนผู้ส่งออกไทยข้าวไทยที่ได้รับอนุญาตจากทางการจีนยังคงมี 49 ราย
(ข้อมูลล่าสุดเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2564 ตามการประกาศของเว็บไซต์ศุลกากรจีน)

<http://jckspj.customs.gov.cn/spj/zwgk75/2706880/2811812/2708197/index.html>

2.1.3 ประเทศจีนได้กำหนดโควตานำเข้าข้าว ปี 2564 โควตาการนำเข้าข้าว คือ 5.32 ล้านตัน
ดังนี้

โควตาในการนำเข้าข้าวของจีนปี 2564					
ประเภท	จำนวนโควตา (ตัน)	สัดส่วนโควตา สำหรับ ภาคเอกชน	สัดส่วนโควตา สำหรับภาค รัฐวิสาหกิจ	อัตราภาษีที่ ต้องเสียหาก ได้รับโควตา	อัตราภาษีที่ ต้องเสียหาก ไม่ได้รับโควตา
ข้าวเมล็ดยาว	2,660,000	50%	50%	1%	65%
ข้าวเมล็ด กลาง/สั้น	2,660,000	50%	50%	1%	65%

2.1.4 ผู้นำเข้าของจีนต้องยื่นเอกสารเพื่อขอโควตาการนำเข้า โดยคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติจีน (National Development and Reform Commission) จะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติโควตาการนำเข้าข้าวของผู้นำเข้าข้าวในแต่ละมณฑล โดยปกติในแต่ละปีจะมีการอนุมัติโควตาการนำเข้าข้าว 2 ครั้ง คือ ในช่วงเดือนมีนาคม และเดือนกันยายน

2.1.5 การส่งออกข้าวไทยมายังจีนนั้น จะต้องผ่านการตรวจสอบจาก C.C.I.C.(Thailand) Co., Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับมอบอำนาจจากหน่วยงานศุลกากรของจีน เพื่อขอเอกสารรับรองคุณภาพก่อนส่งเข้ามายังประเทศจีน

2.1.6 ผู้ส่งออกไทยจะต้องเตรียมเอกสารให้กับผู้นำเข้าจีนเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินการนำเข้าข้าว ดังนี้

- Quarantine Certificate จาก C.C.I.C.(Thailand) Co., Ltd.
- Certificate of Origin จากกระทรวงพาณิชย์
- Trade Contract (เอกสารระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย)
- Letter of Credit
- Invoice/Bill of Lading

2.1.7 ภาษีการนำเข้าข้าวของจีนแบ่งเป็นสองประเภท คือ

- ภาษีในโควตา ร้อยละ 1
 - ภาษีนอกโควตา ร้อยละ 50
- นอกจากนี้ ยังมีภาษีมูลค่าเพิ่มอีกร้อยละ 9

2.2 กฎระเบียบการตรวจสอบข้าวในขั้นตอนการนำเข้า

ตามการประกาศฉบับที่ 2016/327 กระทรวงควบคุมคุณภาพตรวจสอบและกักกันโรคจีน (AQSIQ, เมื่อปี 2561 ได้ปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงาน โดยแผนกที่ดูแลการตรวจสอบสินค้านำเข้าส่งออก (Entry-Exit Inspection and Quarantine, CIQ) ได้ปรับให้เป็นกรมที่อยู่ภายใต้ศุลกากรจีน) กำหนดให้ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารต้องยื่นหนังสือรับรองที่ออกโดยหน่วยงานหลักของประเทศผู้ส่งออกให้แก่หน่วยงาน AQSIQ (ปัจจุบันคือแผนกการกักกันโรคของหน่วยงานศุลกากร) หรือท่าเรือของจีน เพื่อพิสูจน์ว่าผลิตภัณฑ์อาหารที่ส่งออกมายังจีนสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยอาหารของจีน ระเบียบและมาตรฐานต่างๆ ของจีน โดยมาตรฐานนี้ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน 2559 โดยมีระยะเวลาเปลี่ยนผ่าน 18 เดือน และนับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2560 เป็นต้นไป ผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งประกอบด้วย อาหารบำรุงสุขภาพและอาหารเฉพาะกลุ่ม (อาทิ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ/ผู้ป่วย) ขนม ลูกอม เครื่องปรุงอาหาร เครื่องดื่ม สุรา ผลไม้แช่อิ่ม ผลไม้บรรจุกระป๋อง ฯลฯ จะไม่ได้รับอนุญาตให้นำเข้ามาในประเทศจีน หากไม่มีการแนบหนังสือรับรองอย่างเป็นทางการที่ AQSIQ ยอมรับ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทยและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงควบคุมคุณภาพตรวจสอบและกักกันโรคจีน(AQSIQ) ได้ร่วมลงนามในพิธีสารว่าด้วยข้อกำหนดด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชสำหรับการส่งออกข้าวจากไทยไปจีน ในการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยการค้า การลงทุนและความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย-จีน ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2558 และจะมีผลบังคับหลังการลงนามแล้ว 6 เดือน และเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2559 AQSIQ ได้ออกประกาศ (ฉบับที่ 2016/56) อย่างเป็นทางการว่า ข้อกำหนดด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชสำหรับข้าวที่นำเข้าจากไทย ตามผลการเจรจาระหว่างกระทรวงควบคุมคุณภาพตรวจสอบและกักกันโรคจีน (AQSIQ) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทย จะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2559

พิธีสารดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมความเชื่อมั่นในมาตรฐานและความปลอดภัยของข้าวไทยที่ส่งออกไปจีนให้มากยิ่งขึ้น โดยขอให้ผู้ประกอบการผลิตและส่งออกข้าวไปจีนปฏิบัติตามพิธีสารดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้เกิดปัญหาการปฏิเสธการนำเข้าและส่งผลกระทบต่อการค้าข้าวในภาพรวม โดยพิธีสารดังกล่าว กำหนดให้การส่งออกสินค้าข้าวไทยไปจีนต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ข้าวที่ส่งออกไปจีนจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานด้านความปลอดภัยด้านอาหาร กฎหมายและกฎระเบียบด้านการกักกันของทั้งประเทศไทยและจีน
2. ข้าวที่ส่งออกไปจีนจะต้องปราศจากศัตรูพืช 8 ชนิด ได้แก่
 - *Callosobruchus maculatus*
 - *Carpophilu mutilates*
 - *Solenopsis invicta*
 - *Crotalaria spectabilis*
 - *Ipomoea lacunose*
 - *Rapistrum rugosum*
 - *Sesbania exaltata*
 - *Sida spinoda*
3. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทยต้องสำรวจและตรวจติดตามศัตรูพืชในระหว่างการปลูกและเก็บรักษา และมีมาตรการควบคุมในกรณีที่เกิดปัญหาศัตรูพืช
4. ผู้ส่งออกและผู้ประกอบการผลิตข้าวส่งออกไปจีนต้องขึ้นทะเบียนกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทย
5. ตู้สินค้าต้องได้รับการตรวจสอบให้ปลอดจากศัตรูพืชและรมยาข้าวก่อนส่งออกทุกครั้ง
6. ข้าวจะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพก่อนส่งออกทุกครั้งให้เป็นไปตามมาตรฐานของไทยและจีน
7. ใบรับรองสุขอนามัยพืชและใบรับรองการรมยาต้องแนบไปกับข้าวที่ส่งออกไปจีน
8. บรรจุภัณฑ์ข้าวต้องระบุชื่อ-ที่อยู่ของผู้ส่งออกเป็นภาษาอังกฤษ และข้อความภาษาจีน “本产品输往中华人民共和国” ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน
9. ข้าวที่ส่งออกจะถูกตรวจสอบ ณ ด่านนำเข้าของจีน โดยหน่วยงานตรวจสอบกักกันของจีน (CIQ) และหากมีการตรวจพบปัญหาสินค้าข้าวไม่เป็นไปตามข้อกำหนด ฝ่ายจีนโดย AQSIQ จะแจ้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไทยเพื่อดำเนินการสืบสวนสาเหตุปัญหาและมาตรการแก้ไข
10. หากมีการตรวจพบปัญหาสินค้าข้าวไม่เป็นไปตามข้อกำหนดบ่อยครั้ง ฝ่ายจีนจะเดินทางมาตรวจสอบระบบควบคุมสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชของข้าวไทย โดยฝ่ายไทยจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

2.3 ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนผู้ส่งออก ผู้ผลิตและแปรรูปข้าวเพื่อส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.3.1 ผู้ที่ประสงค์ขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและแปรรูปข้าวเพื่อส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีน ยื่นคำขอตามแบบ พ.ก.17 (ระบุ รายละเอียดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ด้วยตนเอง ณ กลุ่มบริการส่งออกสินค้าเกษตร สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร หรือทางไปรษณีย์ โดยส่งเอกสารมาที่กลุ่มบริการส่งออกสินค้าเกษตร สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร เลขที่ 50 ถ.พหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 (กรณีผู้ประสงค์ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ส่งออก โปรดระบุใน พ.ก.17 ว่าเป็นผู้ส่งออก)

2.3.2 แบบเอกสารประกอบคำขอ พ.ก.17

1) สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล วัตถุประสงค์ และผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคลขออนุญาตนี้ออกให้ไม่เกิน 6 เดือน (กรณีนิติบุคคลเป็นผู้ขออนุญาต)

2) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของกรรมการผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคลหรือหนังสือเดินทาง

3) หนังสือมอบอำนาจในกรณีมอบอำนาจให้ผู้อื่นดำเนินการแทน

4) สำเนาหนังสือรับรองมาตรฐานการผลิต (ถ้ามี) เช่น GMP, HACCP, ISO

5) ขั้นตอนการผลิตข้าว (Flow Chart) โดยเฉพาะการคัดเมล็ดข้าวฟัสออก

6) แผนที่แสดงที่ตั้งของโรงงานผลิต

7) ระบุชื่อผู้ประสานงานและหมายเลขโทรศัพท์

8) มาตรการควบคุมการผลิตและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าที่ส่งออกจะมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของจีน เช่น

- มีเครื่องมือที่ใช้ในการคัดแยกสิ่งปลอมปนและปรับปรุงคุณภาพข้าว เช่น เครื่องทำความสะอาดข้าว (Milling Separator), เครื่องแยกหิน (Destoner), เครื่องคัดแยกสีข้าวสาร (Color Sorter) เป็นต้น

- ระบุวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชภายในโรงงานผลิต และบรรจุข้าว

- ได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานข้าวจากกรมการค้าต่างประเทศ เช่น มาตรฐานข้าวหอมมะลิไทย, มาตรฐานข้าวขาว เป็นต้น

- ระบุชื่อหน่วยงานที่ตรวจสอบมาตรฐานหรือคุณภาพข้าว เช่น สำนักงานมาตรฐานสินค้าหรือหน่วยงานที่สำนักงาน มาตรฐานสินค้ามอบหมาย (Surveyor) ที่จีนและไทยยอมรับเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพ

- ก่อนการส่งออกมีการรมสารกำจัดศัตรูพืชตามข้อกำหนดของประเทศจีน ภายใต้การควบคุมจากเจ้าหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร ระบุชนิดสาร อัตราสาร และระยะเวลาในการกำจัดศัตรูพืช เช่น ใช้สารฟอสฟิโน อัตรา 2.5 กรัม/ลบ.ม. นาน 120 ชั่วโมง

2.3.3 เจ้าหน้าที่ตรวจสอบแบบคำขอและเอกสารต่างๆ หากถูกต้องครบถ้วน และยังไม่หมดอายุ จะออกหมายเลขรับให้ผู้ยื่นคำขอ และรวบรวมเอกสารไว้

2.4 ขั้นตอนการขอโควตานำเข้าข้าวของจีน

2.4.1 หน่วยงานรัฐบาลที่อนุมัติโควตาการนำเข้า คือ National Development and Reform Commission ซึ่งมีสำนักใหญ่อยู่ที่กรุงปักกิ่ง และมีสาขาประจำมณฑล/เมืองต่างๆ โดยสำนักงานใหญ่จะมอบอำนาจให้กับสาขาต่างๆ ในการรับคำขออนุมัติโควตานำเข้าและแจ้งให้สำนักงานใหญ่เพื่อขออนุมัติต่อไป

2.4.2 ช่วงเวลาการขออนุมัติโควตาการนำเข้า คือ วันที่ 15-30 ตุลาคม ของทุกปี และ National Development and Reform Commission จะประกาศผลการอนุมัติก่อนวันที่ 15 มกราคม ของปีถัดไป

2.4.3 ผู้ที่มีสิทธิขอโควตานำเข้ามีดังนี้

1) รัฐวิสาหกิจ

2) วิสาหกิจที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลางและทำหน้าที่เป็นองค์กรคลังสินค้า

3) บริษัทที่มีผลงานการนำเข้าในปีที่ผ่านมา

4) บริษัทที่มีสิทธิดำเนินการธุรกิจค้าส่ง/ค้าปลีกข้าวสาร และมูลค่าจำหน่ายไม่ต่ำกว่า

100 ล้านบาท/ปี

5) บริษัทที่ดำเนินธุรกิจการนำเข้า/ส่งออกข้าวสารจำนวนไม่ต่ำกว่า 5 หมื่นตันต่อปี

6) บริษัทที่ไม่มีผลงานการนำเข้าข้าวสารในปีที่ผ่านมา แต่มีสิทธิการนำเข้าข้าวสาร และดำเนินธุรกิจการแปรรูปข้าวสาร

2.5 กฎระเบียบและขั้นตอนเกี่ยวกับการจำหน่ายข้าว “ออร์แกนิก” ในจีน

ตราสัญลักษณ์ “ออร์แกนิก” ในประเทศจีน

จีนเป็นตลาดที่มีศักยภาพสำหรับข้าวออร์แกนิก แต่จีนไม่ยอมรับสัญลักษณ์ “ออร์แกนิก” ของต่างประเทศ การส่งออกข้าวออร์แกนิกมาจีนโดยมีการระบุในบรรจุภัณฑ์เป็นข้าวออร์แกนิกนั้น ต้องมีการขอตราสัญลักษณ์ “ออร์แกนิก” ของจีน เท่านั้น

ตาม Administrative Measures for Organic Product Certification ฉบับปรับปรุงใหม่ เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2558 ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้นำเข้าหรือตัวแทนจำหน่ายต้องได้รับการรับรองจากสินค้าเกษตรออร์แกนิกจากสำนักงานการขึ้นทะเบียนรับรองและหน่วยรับรองระบบงานแห่งชาติจีน (Certification and Accreditation Administration of the People's Republic of China: CNCA โดยสังกัดสำนักงานควบคุมการตลาดแห่งรัฐ (State Administration for Market Regulation : SAMR เดิมคือสำนักงานตรวจสอบและกักกันโรคสาธารณสุขประชาชนจีน: AQSIQ) ซึ่งการขอการรับรองสินค้าออร์แกนิกและขอสัญลักษณ์ “ออร์แกนิก” มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

2.5.1 การยื่นขอจดทะเบียนสินค้าออร์แกนิกในจีนนั้น อยู่ภายใต้สำนักงานควบคุมการตลาดแห่งรัฐ ควบคุมดูแลโดยหน่วยงาน Certification and Accreditation Administration of People's Republic of China: CNCA) (เว็บไซต์ : <http://www.cnca.gov.cn>) โดยเอกสารที่ใช้ในการสมัคร มีดังนี้

- 1) ใบสมัครขอตรารับรองสินค้าออร์แกนิก
- 2) ใบอนุญาตประกอบธุรกิจ
- 3) รายงานข้อมูลพื้นฐานของสินค้าออร์แกนิก
- 4) รายงานข้อมูลพื้นฐานของแหล่งผลิต
- 5) หนังสือรับรองมาตรฐานสินค้าออร์แกนิก
- 6) รายงานแสดงคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 7) หนังสือรับรองคุณภาพฝ่ายผลิต
- 8) เอกสารแสดงระบบการบริหารของบริษัท
- 9) บันทึกการขายสินค้าออร์แกนิก
- 10) หนังสือหรือใบรับรองอื่นๆ (ถ้ามี)

2.5.2 กรณีที่สินค้าออร์แกนิกที่ขอขึ้นทะเบียนเคยได้รับตราสัญลักษณ์ออร์แกนิกจากต่างประเทศ หากเป็นสัญลักษณ์ที่ CNCA ยอมรับว่ามีมาตรฐานเทียบเท่าตราออร์แกนิกของจีน สินค้าจาก

ประเทศดังกล่าวสามารถลงทะเบียนกับ CNCA โดยไม่ต้องประเมินอีกครั้ง ดำเนินการจัดการตามบันทึกข้อตกลงที่กำหนด

2.5.3 สำหรับสินค้าที่ไม่เคยได้รับตราสัญลักษณ์ออร์แกนิกซึ่งทางการเงินยอมรับมาตรฐานนั้น จะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบตามกฎหมายและข้อบังคับของทางการเงิน

2.5.4 เมื่อสินค้าได้รับตราสัญลักษณ์ “ORGANIC” (中国有机产品) ที่ออกให้โดย CNCA แล้ว ผู้นำเข้าจะต้องยื่นสำเนาใบรับรองมาตรฐาน ใบอนุญาตการขายสินค้าออร์แกนิก และใบรับรองตราสัญลักษณ์ “ORGANIC” ทุกครั้งต่อศุลกากรจีน และทุกครั้งที่มีการนำเข้าสินค้าออร์แกนิก ศุลกากรจีนอาจทำการสุ่มตรวจคุณภาพของสินค้าในแต่ละล็อตที่นำเข้า

2.6 นโยบายและมาตรการข้าวสำคัญในจีน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้ออกมาตรการทางการเกษตรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมาตรการทางการเกษตร นี้ อาทิ “แผนการพัฒนากาเกษตรและชนบทสู่ความเป็นดิจิทัล ปี 2562-2568”, “อินเทอร์เน็ต+แผนการดำเนินงานของแหล่งสาธิตทางเทคโนโลยีการส่งออก-นำเข้าสินค้าเกษตร”, “แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมหมู่บ้านทั่วประเทศ ปี 2563 – 2568” เป็นต้น ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาภาคการเกษตรของจีน โดยเน้นการพัฒนาภาคการเกษตรไปในทิศทางของการใช้อินเทอร์เน็ตและการเกษตรควบคู่กันไป

นโยบายและมาตรการทางการเกษตรที่เกี่ยวข้อง ปี 2561 – 2565

ปี	นโยบายและมาตรการทางการเกษตรของจีน
2561	● การดำเนินการสาธิตผลักดันพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สู่หมู่บ้าน ปี 2561 ● การดำเนินการผลักดันเครือข่ายแก้ปัญหาคาความยากจน ● แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 2561 – 2565
2562	● แนวทางการดำเนินงานการพัฒนากาเกษตรและชนบท ● แนวทางการพัฒนาเกษตรกรควบคู่กับการพัฒนาเกษตรสมัยใหม่ ● แนวทางการสร้างระบบการพัฒนาพื้นที่ในเขตเมืองควบคู่กับพื้นที่ชนบท ● การดำเนินการสาธิตผลักดันพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สู่หมู่บ้าน ปี 2562 ● แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาหมู่บ้านดิจิทัล
2563	● แผนการพัฒนากาเกษตรและชนบทสู่ความเป็นดิจิทัล ปี 2562 – 2568 ● อินเทอร์เน็ต และแผนการดำเนินงานของแหล่งสาธิตทางเทคโนโลยีการส่งออก-นำเข้าสินค้าเกษตร ● แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมหมู่บ้านทั่วประเทศ ปี 2563-2568แผนการพัฒนาเขตเทคโนโลยีการเกษตรระดับชาติ ปี 2561 – 2568
2564	● แนวทางสนับสนุนการสร้างสรรคการตัดต่อพันธุกรรมในอุตสาหกรรมกาเกษตรและการโอนถ่ายพันธุกรรมอย่างมีมาตรฐาน ● แนวทางส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองเข้าสู่หมู่บ้านอย่างเต็มรูปแบบ ● แรงให้อุตสาหกรรมกาเกษตรและชนบทมีความเป็นยุคสมัยใหม่ ● แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมปี 2564 - 2569 และเป้าหมายปี 2578

2565	● แผนพัฒนาเครื่องจักรกลในชนบททั่วประเทศปี 2564 - 2569 ● แผนพัฒนาเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมเกษตรและชนบทปี 2564 - 2569
------	---

สำหรับนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับข้าวในปี 2563 โดยหลักมีดังนี้

มาตรการช่วยเหลือด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาสู่สังคมกินดีอยู่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 5 ด้าน ได้แก่

- 1) เอาชนะความยากจน
 - 2) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการสาธารณะในพื้นที่ชนบท
 - 3) รับประกันความมั่นคงของสินค้าเกษตรกรรมและเพิ่มรายได้ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นด้านการผลิตทางการเกษตร ความมั่นคงของนโยบาย และพื้นที่เป็นหลัก
 - 4) พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ชนบท
 - 5) เสริมสร้างมาตรการการรับประกันเพื่อป้องกันและแก้ไข
- สำหรับมาตรการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทที่เกี่ยวข้องกับการปลูกข้าวและราคาข้าวในประเทศจีนปี 2564** ได้แก่

1) มาตรการการประกันราคาข้าวขั้นต่ำ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2564 จีนได้ประกาศมาตรการการประกันราคาข้าวขั้นต่ำ ซึ่งพิจารณาจากต้นทุนการผลิตของสินค้าเกษตร ปริมาณความต้องการของตลาด ราคาข้าวทั้งตลาดในและต่างประเทศ แนวโน้มการพัฒนาของอุตสาหกรรมข้าว เป็นต้น โดยข้าวอินดิกาที่เก็บเกี่ยวในระยะแรก (เกรด C หรือเกรดที่รองลงมา), ข้าวอินดิกาที่เก็บเกี่ยวในระยะกลาง-หลัง และข้าวจาปอนิกาที่ผลิตในปี 2564 มีราคารับซื้อขั้นต่ำ 50 กิโลกรัม/122 หยวน (ประมาณ 610 บาท) ; 50 กิโลกรัม/128 หยวน (ประมาณ 640 บาท) และ 50 กิโลกรัม/130 หยวน (ประมาณ 650 บาท) ตามลำดับ

2) มาตรการการพัฒนาคุณภาพข้าว โดยจะเน้นพัฒนาคุณภาพข้าวทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิต ด้านการรับซื้อ ด้านการจัดเก็บ ด้านการเพิ่มปริมาณ และด้านการจำหน่าย เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพของห่วงโซ่อุตสาหกรรมข้าว ซึ่งจะครอบคลุมทั้งในเรื่องของมาตรฐาน แบรนด์สินค้าของสินค้าข้าว และยังเป็นการเพิ่มอุปทานข้าวคุณภาพดีในตลาดอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

3) มาตรการการรับซื้อข้าวในปี 2564 จีนให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น โดยกำหนดรับซื้อข้าวอินดิกา 20 ล้านตัน และข้าวจาปอนิกา 30 ล้านตัน โดยมีมาตรการการรับซื้อข้าว 5 ด้าน ได้แก่ 1) รับประกันความเสถียรของราคารับซื้อข้าว 2) บริหารเงินทุนรับซื้อข้าวอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ควบคุมคลังข้าวอย่างเคร่งครัด 4) ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์นโยบาย 5) เน้นสร้างผลประโยชน์ให้กับเกษตรกร

3. รูปแบบการค้า และช่องทางการกระจายสินค้าข้าว

3.1 รูปแบบการค้าสินค้าข้าว

จีนนำเข้าข้าวไทยได้ผ่านสองช่องทาง คือ (1) การค้าทั่วไปตามขั้นตอนการนำเข้าข้าวทั่วไป (รูปแบบ B2B) และ (2) Cross border e-Commerce (รูปแบบ B2C/B2B2C) ตั้งแต่ปี 2559 จีนได้เพิ่มสินค้าข้าวเข้าไปในรายชื่อสินค้าที่อนุญาตนำเข้าผ่านช่องทาง Cross border e-Commerce ผู้บริโภคชาวจีนสามารถจัดซื้อข้าวโดยผ่านแพลตฟอร์ม Cross border e-Commerce ของจีน โดยความแตกต่างของสองรูปแบบ สรุปได้ดังนี้

การค้าทั่วไป	Cross border e-Commerce
- ผู้ส่งออกต้องอยู่ในรายชื่อการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและแปรรูปข้าวเพื่อส่งออกไปสาธารณรัฐประชาชนจีน - ผู้นำเข้าจะต้องมีใบอนุญาตในการนำเข้าธัญพืชหรือสินค้าด้านการเกษตร - ประเทศจีนได้กำหนดโควตานำเข้าข้าวโดยโควตาการนำเข้าข้าวคือ 5.32 ล้านตัน - ภาษีในโควตา 1% / ภาษีนอกโควตา 50% - ภาษีมูลค่าเพิ่มอีก 9%	- จีนอนุญาตให้ประชาชนแต่ละคน(ID) ซื้อข้าวนำเข้า (HS code 10061089, 10062020, 10063020, 10063080) ในรูปแบบ Cross border e-Commerce จำนวนไม่เกิน 20 กิโลกรัม ต่อปี - ตามบทบัญญัติของกฎหมายจีนเกี่ยวกับการกักกันโรคของสินค้าพืชและสัตว์ที่นำเข้าส่งออกข้าวที่นำเข้าผ่านช่องทาง Cross border e-Commerce ก็ต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพและกักกันโรคเช่นกับการค้าทั่วไป - ภาษี Cross border e-Commerce สำหรับสินค้าข้าวคือ VAT 9%×70%

3.2 ช่องทางการกระจายสินค้าข้าวนำเข้า แบ่งออกได้ดังนี้

- 1) ตลาดค้าปลีก โดยแบ่งออกเป็นออนไลน์และออฟไลน์
- 2) ตลาดร้านอาหาร
- 3) ตลาดอุตสาหกรรมแปรรูปและอาหารสัตว์
- 4) ตลาดค้าส่งธัญพืช

โดยข้าวที่จำหน่ายไปยังภาคอุตสาหกรรม และร้านอาหารส่วนใหญ่เป็นข้าวถุงใหญ่ 25 – 50 กก. ส่วนข้าวที่จำหน่ายในตลาดค้าปลีกออฟไลน์จะมีขนาด 5 – 10 กก. และข้าวที่จำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ มีขนาดบรรจุ 1 – 10 กก.

4. แนวโน้มความต้องการและพฤติกรรมผู้บริโภค

4.1 ปริมาณการบริโภคข้าว (รวม/ เฉลี่ยต่อคนต่อปี)

4.1.1 เมื่อปี 2564 จีนมีปริมาณการบริโภคสินค้าข้าวคิดเป็นจำนวน 206.84 ล้านตัน ลดลง 3.48 ล้านตันหรือร้อยละ 1.65 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ลำดับ	ประเภท	ปริมาณการบริโภค (ล้านตัน)	สัดส่วน (%)
1	การบริโภคในชีวิตประจำวัน	158.00	76.39
2	ภาคอุตสาหกรรมการผลิต	17.00	8.22
3	การแปรรูปเป็นอาหารสัตว์	30.50	14.74
4	อื่นๆ	1.34	0.65
รวม		206.84	100

แหล่งที่มา: Agricultural Outlook Conference of China

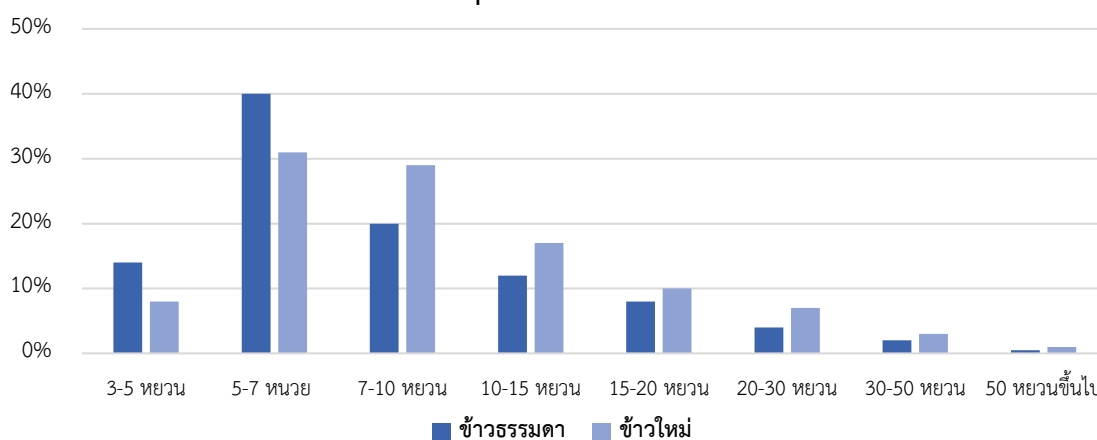
ส่วนรายการ “การบริโภคในชีวิตประจำวัน” ประกอบด้วย การบริโภคด้วยครอบครัวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61 การบริโภคด้วยร้านอาหารคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15 การแปรรูปเป็นสินค้าอาหารคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17 และส่วนการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7 ในส่วนนี้ การบริโภคจากครอบครัวประกอบด้วยครอบครัวในเมืองคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40 และครอบครัวในชนบทคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60

4.1.2 เมื่อปี 2562 ปริมาณการบริโภคสินค้าข้าวคิดเป็น 117.9 กิโลกรัม/คน/ปี โดยแบ่งเป็นผู้บริโภคในเมืองบริโภคสินค้าข้าว 100 กิโลกรัม/คน/ปี และผู้บริโภคในชนบทบริโภคสินค้าข้าวคิดเป็น 135 กิโลกรัม/คน/ปี คาดว่าปริมาณการบริโภคสินค้าข้าวเฉลี่ยต่อคนของชาวจีนในปี 2564 จะลดลงอีกระดับหนึ่ง

4.2 ชนิดข้าว

ผู้บริโภคจีนนิยมบริโภคข้าวขาวเป็นหลัก โดยนิยมกล้าวที่มีกลิ่นหอม รสชาตินุ่มนวล นอกจากนี้ ยังนิยมเลือกซื้อข้าวกล้อง ข้าวพันธุ์ญี่ปุ่น ข้าวหอมไทย (ข้าวหอมมะลิ) สำหรับราคาขายปลีกสินค้าข้าวขาว อยู่ในระดับ 5-10 หยวนต่อกิโลกรัม แต่ตั้งแต่ต้นปี 2564 เป็นต้นมา ราคาขายปลีกสินค้าข้าวขาวระดับพรีเมียมคิดเป็น 20-30 หยวนต่อกิโลกรัมโดยเฉลี่ย ซึ่งมีอัตราการขยายตัวสูงกว่าปีที่แล้ว เนื่องด้วยสังคมและเศรษฐกิจจีนได้รับฟื้นฟูสู่ปกติ และมีการพัฒนาเป็นอย่างมากหลังช่วงเหตุการณ์แพร่ระบาดโควิด - 19 นอกจากนี้ พฤติกรรมการบริโภคของชาวจีนมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การให้ความสำคัญสุขภาพมากขึ้น เช่นเรื่องความปลอดภัย สินค้าสีเขียว และการรักษาหุ่น เป็นต้น ซึ่งทำให้มีความต้องการในสินค้าข้าวระดับพรีเมียมที่มีประโยชน์ต่อร่างกายมากขึ้น เช่น ข้าวปลูกใหม่ ข้าวกล้อง ข้าวผสมสี (ข้าวขาว ข้าวแดง และข้าวดำ) จมูกข้าว ข้าวอินทรีย์ และข้าวที่ได้รับสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เป็นต้น

สัดส่วนข้าวในราคาต่างๆ โดยผ่านแพลตฟอร์ม Tmall ปี 2563

4.2.1 ข้าวปลูกใหม่

ข้าวใหม่ได้รับนิยมจากผู้บริโภคที่เกิดหลังปี 1980 โดยเฉพาะเป็นผู้บริโภคเพศหญิง ปัจจุบันผู้บริโภคจำนวนมากนิยมเลือกซื้อสินค้าข้าวขาวระดับทั่วไป ส่วนสินค้าข้าวประเภทใหม่มีแนวโน้มพัฒนาสูง จากตัวเลขจากแพลตฟอร์ม Tmall แสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคจำนวนร้อยละ 53 เลือกซื้อข้าวขาว (ระดับทั่วไป) อีกครั้งโดยผ่านช่องทางเดิม ส่วนจำนวนร้อยละ 28% มีพฤติกรรมเลือกซื้อข้าวปลูกใหม่อีกครั้งโดยผ่านช่องทางเดิม แต่ความถี่ในการเลือกซื้อสินค้าข้าวปลูกใหม่ภายใน 1 เดือนสูงกว่าข้าวขาวทั่วไป สินค้าข้าวใหม่ครองสัดส่วนสูงกว่าสินค้าข้าวขาวทั่วไปในประเภทสินค้าข้าวที่มีราคา 7 หยวนต่อกิโลกรัม ส่วนยอดขายของ

ข้าวใหม่ระดับพรีเมียมที่ราคากระหว่าง 10-30 หยวนต่อกิโลกรัมได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้าวใหม่ได้รับการตอบรับอย่างดี และเป็นสินค้าที่มีศักยภาพสูง

4.2.2 ข้าวกล้อง

ข้าวกล้องเป็นสินค้าที่มากด้วยคุณประโยชน์ เช่น มีน้ำตาลน้อย อิ่มท้องง่ายแคลอรีต่ำ ฯลฯ ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคหญิงรุ่นใหม่ นอกจากนี้ผู้ที่นิยมสินค้าข้าวกล้องยังชอบเลือกจัดซื้อข้าวกล้องผสมสี ซึ่งมีความเชื่อว่ามีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วน ทั้งนี้ เมื่อเทียบจำนวนครั้งในการจัดซื้อข้าวกล้องกับข้าวขาวแล้ว จะสังเกตได้ว่า สินค้าข้าวกล้องยังน้อยกว่าสินค้าข้าวขาว ส่วนระยะเวลาการเลือกซื้อสินค้าข้าว ข้าวกล้องมีระยะเวลานับว่าสั้นกว่าสินค้าข้าวขาว โดยข้าวกล้องมีการซื้อใหม่ภายใน 3 เดือน ส่วนข้าวขาวมีการซื้อใหม่ภายใน 4 เดือน

4.3 ช่องทางการซื้อและปัจจัยที่ซื้อ

4.3.1 การจัดซื้อสินค้าข้าวจากตลาดหรือซูเปอร์มาร์เก็ตเป็นช่องทางการหลักในการจัดซื้อสินค้าข้าวของชาวจีน แต่พร้อมกับการพัฒนาธุรกิจทางออนไลน์ของจีน ชาวจีนที่สั่งซื้อสินค้าข้าวผ่านแพลตฟอร์มทางออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตัวเลขจากแพลตฟอร์ม TMALL.COM แสดงว่า ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (ม.ค. - ธ.ค. 2563) ผู้บริโภคจีนมีการสั่งซื้อสินค้าข้าวจากแพลตฟอร์มออนไลน์เพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงกว่าสาขาสินค้าอาหาร และสามารถกล่าวได้ว่า การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์กลายเป็นพฤติกรรมการบริโภคประจำวันของชาวจีน

4.3.2 สำหรับปัจจัยการเลือกซื้อสินค้าข้าว หลักๆ กล่าวคือ 1) การสั่งซื้อสะดวกสบาย 2) การบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเหมาะสม 3) ความปลอดภัยด้านอาหาร โดยเฉพาะข้าวที่ได้รับสัญลักษณ์บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แห่งชาติ (ตรา GI) 4) มีคุณค่าทางโภชนาการ และดีต่อสุขภาพ 5) การเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ข้าวที่มีการบรรจุขนาดเล็กได้รับความนิยมมากขึ้น ขณะนี้ ข้าวที่มีน้ำหนัก 5-10 กิโลกรัมยังคงเป็นกระแสนิยมของครอบครัวชาวจีน ในขณะเดียวกัน ด้วยเหตุว่า คนจีนที่พำนักด้วยคนเดียวมีจำนวนนับวันมากขึ้น ข้าวที่มีขนาดเล็กได้ขยายสัดส่วนครองตลาดมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน ราคาสินค้าข้าวที่มีบรรจุภัณฑ์ขนาดเล็ก ได้แก่ การบรรจุถุงละ 2.5 กิโลกรัมที่เหมาะสมสำหรับคนเดียว (ราคาประมาณ 10-15 หยวน หรือประมาณ 45-67.5 บาท) และถุงละ 5 กิโลกรัมที่เหมาะสมสำหรับครอบครัว 2 คน (ราคาประมาณ 15-30 หยวน หรือประมาณ 67.5-135 บาท)

ข้าวที่มีตราบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แห่งชาติ (ข้าว GI) ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริโภค ด้วยเหตุว่าข้าวมีความแตกต่างตามแหล่งผลิต ข้าว GI นอกจากสามารถให้ข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ ยังเป็นข้าวที่ได้มาตรฐานที่มีการผ่านการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคไว้วางใจได้ และสามารถตอบสนองความต้องการด้านความปลอดภัยสินค้าอาหารของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

ข้าวกล้องได้รับความนิยมจากผู้บริโภครุ่นใหม่ โดยเฉพาะเพศหญิง ด้วยชาวจีนให้ความสำคัญกับความสวยงามและมีความต้องการลดน้ำหนักมากขึ้น ทำให้ข้าวกล้องกลายเป็นทางเลือกที่นิยมจากผู้บริโภคกลุ่มดังกล่าว โดยเฉพาะข้าวกล้องสีผสม

ข้าวที่มีจมูกข้าวได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ด้วยจมูกข้าวมีสรรพคุณและประโยชน์อันสูง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่สำคัญที่นอกเหนือจากความอร่อย จึงได้รับความนิยมจากผู้บริโภคที่เป็นครอบครัวมีลูก โดยเฉพาะข้าวที่มีจมูกข้าวสำหรับเด็กมีส่วนการบริโภคถึงร้อยละ 60 ของตลาดดังกล่าว

5. โอกาสและอุปสรรคในการขยายตลาดข้าวไทย

5.1 โอกาส

1) ผู้บริโภคจีนมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของข้าวไทย โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิไทยที่มีจุดเด่นที่สำคัญคือ มีคุณภาพสูง กลิ่นหอม และรสชาติอร่อย

2) ในแต่ละปีชาวจีนเดินทางไปเที่ยวประเทศไทยจำนวนมาก จึงมีโอกาสดำเนินการนำเข้าข้าวไทยและอาหารไทย เมื่อนักท่องเที่ยวดังกล่าวกลับมาประเทศจีนจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกซื้อข้าวไทย

3) กลุ่มผู้บริโภคข้าวไทยส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริโภคระดับกลาง-สูง เนื่องจากราคาข้าวไทย โดยเปรียบเทียบสูงกว่าข้าวส่วนใหญ่ที่ผลิตในจีน ปัจจุบัน ผู้บริโภคจีนโดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้น จึงมีโอกาที่ผู้บริโภคกลุ่มนี้จะหันมาซื้อข้าวไทยเพิ่มขึ้น

4) ที่ผ่านมากลุ่มผู้บริโภคข้าวไทยกระจุกตัวในเมืองหลัก เช่น ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กว่างโจว เซินเจิ้น ขณะที่ปัจจุบันผู้บริโภคในเมืองรอง เช่น เมืองฉงชิ่ง เมืองเทียนจิน เมืองหนานจิง เมืองเฉิงตู เมืองหังโจว เมืองเซี่ยเหมิน เมืองเซินหยาง เมืองซูโจว เมืองอู่ฮั่น เป็นต้น นิยมบริโภคข้าวไทยเพิ่มขึ้น

5) ทางกรจีนมีการตรวจสอบสินค้านำเข้าอย่างเคร่งครัดเข้มงวด ทำให้ผู้บริโภคจีนเชื่อมั่นว่าข้าวไทยที่นำเข้า มีความปลอดภัย และมีคุณภาพสูง

เมื่อปี 2556 ในจีนมีรายงานข่าวว่า พบสารพิษปนเปื้อนในข้าวที่ผลิตในจีน เช่น แคดเมียม สารหนู สารปรอท และโลหะหนักอีกหลายชนิด ในระดับที่เกินกว่ามาตรฐานเนื่องจากของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม/เหมืองแร่ ถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำและดินซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่เพาะปลูกข้าวบริเวณกว้าง โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำแยงซี พื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำจูเจียง และบางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ด้วยเหตุนี้ ผู้บริโภคจีนบางส่วนจึงมีความกังวลกับคุณภาพของข้าวที่ผลิตในจีน จึงอาจหันมาบริโภคข้าวนำเข้าจากต่างประเทศทดแทน

5.2 อุปสรรค

1) ที่ผ่านมาข้าวหอมมะลิไทยเป็นข้าวคุณภาพดีและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคที่มีรายได้สูง ข้าวหอมมะลิไทยมักถูกนำไปใช้เสิร์ฟผู้บริโภคในโรงแรมและภัตตาคารระดับสูง นอกจากนี้ ชาวจีนเองก็นิยมซื้อเป็นของขวัญมอบให้ผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือ หรือมอบให้ญาติสนิทมิตรสหายในวันเทศกาลสำคัญต่างๆ ทำให้ข้าวหอมมะลิไทยยังมีชื่อเสียงและมีภาพลักษณ์ที่ดีสำหรับผู้บริโภคชาวจีนและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคชาวจีนมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้มีผู้ประกอบการจีนบางรายที่ทำการค้าโดยมุ่งหวังผลกำไรและลดต้นทุนการจำหน่าย ใช้วิธีการผสมข้าวชนิดอื่นๆ (Mixed Rice) ทั้งข้าวของประเทศไทยเอง ข้าวของประเทศคู่แข่ง และข้าวของประเทศจีนมาปนในข้าวหอมมะลิไทยเพื่อลดต้นทุน ซึ่งในระยะยาว มีผลต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือในคุณภาพข้าวไทยของผู้บริโภค

2) ข้าวหอมมะลิของไทยมีคู่แข่ง คือ ข้าวหอมกัมพูชา ซึ่งมีการนำเข้าและสร้างแบรนด์ในตลาดจีนมาเป็นเวลาหลายปีจนเริ่มมีการติดตลาดในเมืองหลักของจีน และมีแนวโน้มจะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ด้วยมีราคาที่ถูกลงและคุณภาพที่ใกล้เคียง ทำให้ผู้บริโภคเริ่มนิยมและบริโภคมากขึ้น และค่อยๆ แย่งชิงสัดส่วนตลาดข้าวนำเข้าของจีน

3) สินค้าข้าวที่โคเวตาจำกัดยังคงเป็นปัจจัยที่จำกัดการขยายการนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ และระเบียบการขึ้นทะเบียนผู้ผลิตและแปรรูปข้าวส่งออกมายังประเทศจีน ซึ่งปัจจุบันมีบริษัทที่ได้รับอนุญาตในการส่งออกข้าวมาจีนจำนวน 49 ราย ซึ่งเป็นอุปสรรคในการส่งออกข้าวจากประเทศไทย ผู้นำเข้าจีนโดยเฉพาะบริษัทเอกชนส่วนใหญ่มีโควตาจำนวนไม่มาก จึงต้องพิจารณาคัดเลือกสินค้าข้าวที่มีศักยภาพทั้งในด้านราคาและคุณภาพในการตัดสินใจการนำเข้าด้วยโควตา ทำให้ผู้นำเข้าบางรายเลือกนำเข้าข้าวราคาถูกเพื่อจำหน่ายต่อได้รวดเร็วและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำตลาด เช่น นำเข้าข้าวราคาถูกของประเทศคู่แข่ง เช่น เวียดนามและปากีสถาน โดยเห็นว่าราคาข้าวไทยปรับตัวสูงขึ้น มีช่องว่างในการทำกำไรน้อย

4) การที่จีนมีแผนจะสนับสนุนการปรับปรุงคุณภาพข้าวให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับปรุงมาตรฐานข้าวจีนใหม่(GB/T13542018) บังคับใช้ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2562 แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจของรัฐบาลจีนในการ

ปรับปรุงตลาดข้าวให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งเป็นสัญญาณให้กับตลาดที่จะมีสินค้าข้าวพรีเมียมมากขึ้นแน่นอน อาจจะสร้างคู่แข่งให้กับข้าวหอมมะลิและสินค้าข้าวพรีเมียมของไทย

ประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังเพิ่มเติม

- ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้นำเข้าจีนในเรื่องปัญหาภัยแล้งและภัยน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทำให้ปริมาณคาดการณ์ของการผลิตข้าวของไทยลดลง เพื่อร่วมกันจัดทำแผนการตลาดข้าวในจีน
- นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเพาะปลูก เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต
- ผู้ผลิตควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพสินค้าของข้าว
- ควรมีการวิจัยพัฒนาพันธุ์ข้าวใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ที่รักสุขภาพ
- ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
- ควรมีการร่วมมือกับองค์กรที่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลจีนในการสร้างมาตรฐานสินค้าข้าวชนิดใหม่ที่ต้องการส่งออกมาจีน

6. กิจกรรมและช่องทางส่งเสริมประชาสัมพันธ์ข้าวไทยที่เหมาะสม

6.1 Instore Promotion Offline ส่งเสริมการจำหน่ายข้าวไทยในจีน เสริมสร้างภาพลักษณ์ของสินค้าข้าวของไทย ทำให้ผู้บริโภครู้จักข้าวไทยที่บรรจุจากไทย (Original Pack) และตราสัญลักษณ์รวงข้าวของข้าวหอมมะลิไทยของกรมการค้าต่างประเทศ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าข้าวไทยในช่วงเทศกาลสำคัญของจีน เช่น วันไหว้บ๊ะจ่าง วันไหว้พระจันทร์ และวันตรุษจีน เป็นต้น

6.2 Instore Promotion Online ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าข้าวไทยในช่องทางออนไลน์ เช่น ช่องทางการสั่งซื้อจากซูเปอร์มาร์เก็ตผ่าน APP JD DAOJIA และ MEITUAN.COM การไลฟ์สด การจำหน่ายผ่านช่องทาง E-commerce อาทิ TAOBAO.COM, TMALL.COM, JD.COM ฯลฯ หรือจัดกิจกรรมในช่วงมหกรรมช้อปปิ้งออนไลน์ 11.11 หรือเทศกาลสำคัญของจีน

6.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมสินค้าอาหารไทยภายใต้โครงการ Kitchen of the World และ Thai SELECT อาทิ เทศกาลอาหารไทย Thai SELECT การเข้าร่วมกิจกรรมและงานแสดงสินค้าที่ประเทศจีน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข้าวไทยประเภทต่างๆ ให้ผู้จัดจำหน่ายและผู้บริโภคทราบถึงคุณลักษณะพิเศษของข้าวไทย ตั้งแต่การเพาะปลูก แหล่งเพาะปลูก จนถึงการส่งออกประเทศจีน และวิธีการสังเกตข้าวไทยแท้ที่เป็นไปตามมาตรฐานการส่งออกข้าวของกระทรวงพาณิชย์

6.4 ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ สร้างภาพลักษณ์ให้ข้าวไทยเป็นข้าวคุณภาพระดับพรีเมียม เพื่อสร้างชื่อเสียงให้กับข้าวไทยในตลาดจีน ประชาสัมพันธ์ข้อมูลของข้าวหอม ข้าวขาว ข้าวสีและข้าวเหนียวของไทยตามช่องทาง Social Media

7. ประเด็นที่น่าสนใจอื่นๆ

แนวทางการพัฒนาการเพาะปลูกข้าวของจีนรูปแบบใหม่

รัฐบาลจีนได้มีการเน้นย้ำการพัฒนาการเกษตรสร้างสรรค์ในนโยบายอย่างต่อเนื่องระหว่างปี 2559 – 2563 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรได้ออกแผนพัฒนาอุตสาหกรรมชนบทแห่งชาติเรียกร้องให้มีการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการบูรณาการอุตสาหกรรมเกษตรกับวัฒนธรรมการท่องเที่ยว การศึกษาและสุขภาพ ให้เป็นการเกษตรสร้างสรรค์ นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรได้กล่าวถึงแนวทางการลงทุนในชนบทเพื่อส่งเสริมการเกษตรสร้างสรรค์คือ การพักผ่อนการเกษตรการท่องเที่ยวในชนบท ร้านอาหารและที่พัก การท่องเที่ยวในรูปแบบทดลองการเพาะปลูก เป็นต้น ซึ่งสำหรับการเพาะปลูกข้าว คาดการณ์ว่าจะมีแนวทางการพัฒนาการเพาะปลูกข้าว ดังนี้

1) Customized Farming

การผลิตที่ใช้ Drone Cloud Computing IoT และ Big Data เป็นฐานข้อมูลในการคาดการณ์ความต้องการของตลาด สามารถเพาะปลูกข้าวตามสถานการณ์ของตลาด

นอกจากนี้ Customized Farming ที่เป็นฟาร์มผลิตสินค้าข้าวอินทรีย์ ให้บริการการเพาะปลูกที่เป็นระบบสมาชิก โดยผลิตสินค้าตามความต้องการของสมาชิกเท่านั้น และจัดส่งให้สมาชิกตามเวลาที่กำหนด ก็เป็นแนวโน้มของตลาดที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค High-end รุ่นใหม่ในเมืองใหญ่ ซึ่งนอกจากจำหน่ายสินค้าแล้ว ยังสร้างเป็นสถานที่พักผ่อน/ ท่องเที่ยว และจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอื่นๆ อีกด้วย

2) Sharing Farming

รูปแบบ Sharing Farming จะพัฒนาให้บริเวณฟาร์มข้าวมีการใช้เครื่องมือ ทรัพยากร บุคลากร ร่วมทั้งสถานที่เก็บรักษาข้าวร่วมกัน โดยสร้างให้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาพักผ่อนและท่องเที่ยว และร่วมกันสร้างสินค้าแปรรูปจากข้าวที่เพาะปลูก โดยพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ซึ่งกันและกัน และสร้างมูลค่าเพิ่มของการเกษตร

3) อุทยานเกษตรกรรมข้าว

วิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการเพาะปลูกข้าวโดยการสร้างสวนสนุกในธีมของการเกษตร การจัดแสดงการผลิตทางการเกษตร รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ และสร้างให้เป็นสถานที่ที่บริโภคสามารถจัดซื้อสินค้าเกษตร และท่องเที่ยวไปด้วย โดยนำวัฒนธรรมของพื้นที่ เทศกาลต่างๆ มาสร้างให้มีเอกลักษณ์ของพื้นที่

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ภูมิภาคจีน
ปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันโดย สศต.เชียงใหม่ และ สศต.คุนหมิง
มกราคม 2565

แหล่งข้อมูล:

<https://grain.sci99.com>

<http://jckspj.customs.gov.cn>

https://www.sohu.com/a/376003599_473133

<https://finance.sina.com.cn/roll/2020-04-06/doc-iimxxsth3829792.shtml>

<https://www.chinairn.com/hyzx/20200318/170143396.shtml>

<http://finance.sina.com.cn/money/future/agri/2020-04-01/doc-iimxyqwa4488200.shtml>

<https://data.stats.gov.cn/easyquery.htm?cn=C01&zb=A0D0F&sj=2019>

<http://finance.eastmoney.com/a/202009301654394465.html>

<http://www.chyxx.com/industry/202004/853926.html>

<https://news.sina.com.cn/c/2020-09-24/doc-iivhvpwy8475891.shtml>

<https://data.stats.gov.cn/>

<http://www.stats.gov.cn>

www.taobao.com

<https://maidelong.tmall.com/>

www.ceicdata.com/

<https://www.wind.com.cn/>

http://www.cnca.gov.cn/rdzt/2015/yjxcz/flfg/201409/t20140909_38586.html

<https://bg.qianzhan.com/report/detail/2011121048301408.html#read>

https://browser.360.cn/conf/channel_redir.html?hj=llq2c

<https://www.tuliu.com/read-134281.html>

<https://baijiahao.baidu.com/s?id=1714941248545225366&wfr=spider&for=pc>

http://lswz.hebei.gov.cn/lysc/sczx/202201/t20220111_53797.html